

**DIREKTIVA KOMANDANTA JUGOISTOKA OD 2. OKTOBRA
1944. VOJNOUPRAVNOM KOMANDANTU JUGOISTOKA I
FELDKOMANDANTURI 599 ZA SPROVOĐENJE MERA OKO
EVAKUACIJE CIVILNIH I VOJNIH USTANOVA IZ
BEOGRADA¹**

STROGO POVERLJIVO

30/X

Komandant Jugoistoka
(K-da GrA »F«)
Ia/Id str. pov. br. 5988/44

H. Qu., 2. 10. 1944.

9 primeraka
5. primerak

*Direktiva
za sprovođenje evakuacije iz Beograda*

- 1.) Razvoj situacije može da nametne potrebu da se u najkraćem roku iz Beograda evakuišu one vojne i civilne ustanove koje neće biti angažovane za *odbranu grada*. Naređenje za to daće vojnoupravni komandant Jugoistoka. Neophodno je potrebno da se tom prilikom spreči po svaku cenu i pomoću drakonskih sredstava bezglavo i nekontrolisano kretanje preko Save ka zapadu, pri kome bi svako napuštao Beograd na svoju ruku sa svojim prnjama. Radi jedinstvenog rukovođenja svim evakuacionim kretanjima u Beogradu, »komandant proširenog odbrambenog rejona Beograda« dobija nadležnost oružanih snaga. Sve vojne i civilne ustanove u tom pogledu imaju izvršavati njegova naređenja.
- 2.) Da bi se tok evakuacije odvijao bez zastoja, potrebna je jedna dobro smišljena *čvrsta organizacija*, čije pripremanje treba odmah da preduzme i sa najvećom brzinom da sprovede »komandant proširenog odbrambenog rejona Beograda« general-potpukovnik Štefan.² Vojnoupravni komandant Jugoistoka odmah će da postavi u Feldkomandanturi 599 jednog posebno energičnog i obazrivog oficira, koji će rukovoditi celokupnom evakuacijom. Za izvršenje njegovih zadataka njemu će se staviti na raspolaganje oe-

¹ Snimak overenog prepisa originala (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-311, r. 194, s. 153—4.

² Fridrih

lokupna Feldžandarmerdja, koja je potčinjena vojnopravnom komandantu Jugoistoka i Feldkomandanturi 599.

3.) *Pripremne mere koje se odmah preduzimaju:*

- a) Angažovati štabne oficire u F. K. 599 radi evakuacije Beograda.
- b) Tačno odrediti i obučiti ustanove i organizacije koje će u slučaju evakuacije ostati na raspolaganju »komandantu proširenog odbrambenog rejonu Beograda« za borbu, pa se stoga evakuacija njih neće ticati.
- c) Upoznati sve vojne i civilne ustanove koje su stavljene u potčinjenost Komandanturi Beograda (ne računajući one nabrojane pod b), da će u slučaju evakuacije Beograda, koja bi usledila po naređenju, zajednički odlazak biti regulisan i rukovođen od strane Feldkomandanture 599 i da je zabranjeno svako samovoljno napuštanje grada. Treba postaviti odgovarajuće znake na ulicama i putevima preko kojih će se kolone prikupljati na odgovarajući pravac za vreme evakuacije.
- d) Odrediti mesta za prikupljanje trupa, polazne tačke za izlazak na Savski most (na što je moguće širem prostoru unutar grada), prilazne ulice i puteve, ulice kojima je zabranjeno kretanje.
- e) Regulisati saobraćaj i organizovati pokazivanje puta od strane Feldžandarmerije u gradskom rejonu i na odstupnim putevima do Zemuna (uključno).
- f) Predvideti mere koje će bezuslovno sprečiti bežanje stanovništva preko savskih mostova. (Zabranjena zona!)

4.) *Sprovođenje evakuacije:*

- a) Sve jedinice i ustanove koje napuštaju grad uputiće na marš štabni oficir za evakuaciju Beograda na osnovu tačno utvrđenog »plana prevoženja«, koji će se utanačiti otprilike na 12 časova pre početka evakuacije.
- b) Polazna tačka, vreme polaska, regulativna tačka za označavanje vremena kada Savski most i Zemun moraju biti pređeni, kao i putevi za izvršenje marša, moraju biti dostavljeni svakoj jedinici najmanje na 8 časova pre početka evakuacije u obliku pismenog naređenja za marš. Kao put za izvršenje marša načelno treba odrediti drum Zemun — Stara Pazova — Ruma.
- c) S obzirom da partizani ugrožavaju put za izvršenje marša, treba, koliko god je moguće, formirati smaknute marševske grupe, barem dok se ne stigne u Rumu. Sva lica koja maršuju moraju biti u neprekidnoj bojnoj gotovosti.

- d) Organe za regulisanje saobraćaja, ukoliko budu stajali na raspolaganju, treba uključiti u marševski poredak radi regulisanja i kontrole saobraćaja.
- e) Prilazni putevi, koji se nalaze između polazne tačke i Savskog mosta, imaju za vreme evakuacije biti zatvoreni za svaki saobraćaj ka glavnoj ulici.

Za komandanta Jugoistoka
(K-da GrA »F«)
Načelnik štaba
potp. Vi n t e r³

Za tačnost:
Grof Fictum⁴
gen. št.[abni] major

Dostavljeno:

Vojnopr. k-tu Jugoistoka	1. prim.
Feldkomandanturi 599	2. „
0. Qu	3. „
Gen. z.b.V.	4. „
KTB	5. „
Ia/Id (koncept)	6. „
<i>na znanje:</i>	
K-di 2. OkA	7. „
K-di vazd. Jugoistoka	8. „
MVO ⁵	9. „

³ August

⁴ Ekštat (Graf Vitzthum von Eckstadt)

⁵ Mairinevarbindungsoffizieir (mornarički ofiöoir za vezu). Tada je, verovatno, na toj dužnosti bio kapetan fon **Bot (von Both)**.